

SAVONIA

”Miltä se näyttää lapsesta tuntuvan”

Ryhmän vetäjien kokemuksia Vahvuutta
vanhemmuuteen -ryhmästä

Minna Kankaanpää

Opinnäytetyö

5.6.2014 Sosiaalian koulutusohjelma /SSOK1

Koulutusala Sosiaali-, terveystyö- ja liikunta-ala	
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Kankaanpää Minna	
Työn nimi ”Miltä se näyttää lapsesta tuntuvalta” – Ryhmänvetäjien kokemuksia Vahvuutta vanhemmuuteen -ryhmästä	
Päiväys	5.6.2014
Sivumäärä/Liitteet	36/4
Ohjaaja(t) Anne Walden	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Lapinlahden kunta	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyössä tutkittiin Vahvuutta vanhemmuuteen -ryhmän toimintaa Lapinlahden kunnassa. Työssä selvitettiin, millä tavoin reflektiivinen kyky kehittyi ryhmän aikana. Lisäksi tutkimuksessa kerättiin kehittämisehdotuksia tulevia Vahvuutta vanhemmuuteen -ryhmiä varten.</p> <p>Tutkimus oli kvalitatiivinen eli laadullinen. Tutkimusmenetelmänä käytettiin teemahaastattelua. Tutkimuksessa haastateltiin Vahvuutta vanhemmuuteen -ryhmän kahta vetäjää. Aineiston analysointi tehtiin käyttäen aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Ryhmän kehittämisehdotuksia analysoidessa hyödynnettiin sinisen meren strategiaa. Tuloksia kerättiin nelikenttäanalyysin mukaiseen taulukkoon.</p> <p>Tutkimuksen tuloksista kävi ilmi, että reflektiivinen kyky kehittyi Vahvuutta vanhemmuuteen -ryhmän aikana vanhemmilla, vauvoilla sekä ryhmänvetäjillä. Eniten hyötyä ryhmän toiminnasta oli vanhemmille. He saivat ryhmästä paljon hyvää tietoa ja kokemusta siitä, kuinka pitää oma lapsi mielessä ja kuinka tunnistaa oman lapsen tunnetiloja. Ryhmän kehittämisehdotuksissa tuli esille eniten kokoontumiskertojen vähentäminen ja toiminnan sisällön tiivistäminen</p> <p>Tutkimuksesta on hyötyä Vahvuutta vanhemmuuteen -ryhmän vetäjille. Tuloksista he näkevät kuinka reflektiivinen kyky on kehittynyt ja huomaavat työnsä olleen arvokasta. Kehittämisehdotuksista voi ottaa ideoita seuraaviin Vahvuutta vanhemmuuteen ryhmiin. Jatkotutkimus aiheena voisi olla vanhempien kokemukset reflektiivisen kyvyn kehittymisestä.</p>	
Avainsanat Kiintymyssuhde, varhainen vuorovaikutus, reflektiivinen kyky	

Field of Study Social Services, Health and Sports			
Degree Programme Degree Programme in Social Services			
Author(s) Kankaanpää Minna			
Title of Thesis "How the child seems to be feeling" - Groupleaders' Experiences of Strenght to parenthood – group			
Date	5.6.2014	Pages/Appendices	36/4
Supervisor(s) Anne Walden			
Client Organisation /Partners Municipality of Lapinlahti			
<p>Abstract</p> <p>The purpose of the Thesis was to research the Strenght to parenthood group in municipality of Lapinlahti. The target was to research how reflective capacity advanced during the group. The purpose was also to get proposals of development for future Strenght to parenthood –groups.</p> <p>Research was qualitative. Theme interview was used as a research method. Two leaders of the Strenght to parenthood – group were interviewed. The material was analyzed by using content analysis which is instructed by material. Blue Ocean Strategy was used in analyzing the proposals of development. Results were collected in SWOT Analysis.</p> <p>The results of the Thesis showed that parents', babies and group leaders' reflective capacity advanced during the Strenght to parenthood – group. The most profit from the group got the parents, they got lots of good knowledge and experience of how to keep own child in your mind and how to recognice the feelings of own child. The main proposals of development are downsizing gathering times and compaction of content.</p> <p>This research benefits Strenght to parenthood – group leaders. From the result they find out how reflective capacity has really advanced and that their work has been needed. From the proposals of development can be used in planning the next Strenght to parenthood – groups. A topic of further research could be the parental experiences on development of reflective capacity.</p>			
Keywords Attachment, early interaction, reflective capacity			

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	6
2 LAPINLAHDEN KUNTA JA VAHVUUTTA VANHEMMUUTEEN RYHMÄ.....	8
3 KIINTYMYSSUHDE JA VARHAINEN VUOROVAIKUTUS	10
3.1 Kiintymyssuhdeteoria	10
3.2 Turvallinen ja turvaton kiintymyssuhde	11
3.3 Varhainen vuorovaikutus	12
4 REFLEKTIIVINEN KYKY	14
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	16
5.1 Tutkimusmenetelmä	16
5.2 Aineiston keruumenetelmä ja tutkimuksen tiedonantajat	17
5.3 Aineiston analyysi.....	19
5.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	22
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET	24
6.1 Vuorovaikutus reflektiivisen kyvyn kehittäjänä	24
6.2 Kiintymyssuhde ja reflektiivinen kyky	26
6.3 Peilaaminen ja pohtiminen reflektiivistä kykyä vahvistamassa	27
6.4 Vahvuutta vanhemmuuteen – ryhmän kehittämisehdotukset	29
7 POHDINTA.....	33
LÄHTEET	35

LIITTEET

Liite 1 Teemahaastattelurunko

1 JOHDANTO

Lapsi syntyy valmiina vuorovaikutukseen. Varhainen vuorovaikutus ilmenee konkreettisin keinoin. Vauvan syöttäminen, nukuttaminen ja muu arkinen tekeminen ovat tärkeitä vauvan ja vanhemman yhdessä olemisen hetkiä. Ne muodostavat pohjan elämän mittaisen kiintymyssuhteen luomiselle. (Tamminen 2004, 46.)

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL 2009, Kouluttajan opas, 6–8) on Suomen suurin lastensuojelujärjestö, johon kuuluu lähes 93 000 jäsentä ja 565 paikallisyhdistystä ympäri Suomea. Vapaaehtoistyöllä on suuri rooli järjestön toiminnassa. Liitto työskentelee yhteistyössä monien eri tahojen kanssa toteuttaakseen jokaisen lapsen oikeuksia hyvään ja onnelliseen lapsuuteen, jotta lapset saisivat kehittyä rauhassa niin henkisesti, fyysisesti kuin sosiaalisestikin. Tärkeimpinä arvoina liitolla on lapsen ja lapsuuden arvostus, yhteisvastuu, inhimillisyys, suvaitsevaisuus ja ilo. Mannerheimin Lastensuojeluliitto jakaa tietoa vanhemmille sekä lasten kanssa työskenteleville aikuisille nykypäivän lastensuojelun haasteista. Mannerheimin Lastensuojeluliitto tukee toiminnallaan vanhempien jaksamista eri tavoin. Liitolla on lastenhoitotoimintaa, jonka avulla vanhemmat saavat tarvitessaan mahdollisuuden hengähtää, jos se on tarpeen. Lisäksi erilaisissa liiton koordinoimissa ryhmissä ja perhekahviloissa vanhemmat tapaavat toisia vanhempia ja voivat jakaa kokemuksiaan arjen eri tilanteista. Mannerheimin lastensuojeluliiton kehittämistyön ansiota ovat esimerkiksi koululaisten iltapäivätoiminta sekä äitiys- ja lastenneuvolatoiminta.

Vahvuutta vanhemmuuteen -perheryhmämalli on Mannerheimin Lastensuojeluliiton ylläpitämä hanke, jolle Raha-automaattiyhdistys myönsi hankeavustuksen vuosiksi 2010–2014. Hanke perustuu Yalen yliopistossa kehitettyyn Parents First ohjelmaan, jonka taustalla on tutkimus vanhempien reflektiivisen kyvyn ja suhtautumistavan merkityksestä lapsen kehitykselle. Vahvuutta vanhemmuuteen -ryhmä on tarkoitettu perheille, joihin on syntynyt ensimmäinen lapsi. Ryhmän alkaessa lapsen ikä on noin 2–4 kuukautta, ryhmätapaamisiin osallistuu lapsen kanssa molemmat vanhemmat. Näissä perheissä kiintymyssuhde lapsen ja vanhempien välillä on vasta rakentumassa, ryhmän tarkoituksena on tukea vauvan ja vanhemman välistä myönteistä vuorovaikutusta. Varhaisen tukemisen on havaittu ehkäisevän mahdollisia tulevia ongelmia ja edistävän perheen valmiuksia selvitä tulevista vastoinkäymisistä. (MLL 2012, 5–6.)

Pohtiessani mielenkiintoista aihetta varhaiskasvatukseen liittyvään opinnäytetyöhön, huomasin Matti ja Liisa -lehdessä artikkelin Lapinlahden Vahvuutta vanhemmuuteen ryhmästä, joka on Mannerheimin Lastensuojeluliiton tuottama toimintamalli. Artikkelin luettuani kiinnostuin aiheesta ja ajattelin, että ryhmän toiminnasta voisi löytyä minulle sopiva aihe opinnäytetyölleni.

Tutkimuksen tavoitteena on tutkia Vahvuutta vanhemmuuteen -pilottiryhmän toteuttamista Lapinlahdella ryhmänvetäjien näkökulmasta. Tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella erityisesti reflektiivisen kyvyn kehittymistä ryhmän aikana. Lisäksi tutkimuksella pyritään löytämään kehittämissuhteita ryhmän toiminnalle.

2 LAPINLAHDEN KUNTA JA VAHVUUTTA VANHEMMUUTEEN RYHMÄ

Lapinlahti on kunta Ylä-Savossa, Itä-Suomessa. Lapinlahti on hyvien kulkuyhteyksien varrella, sillä sen läpi kulkevat 5-tie sekä junarata. (Lapinlahden kunnan www-sivut 2014.) Asukkaita Lapinlahdella oli vuoden 2013 lopussa 10 176, joista 16,3 % oli 0–14-vuotiaita (Lapinlahti 2014). Lapinlahden asuinkuntastrategiana vuosina 2011–2017 on ”Elinvoimainen Lapinlahti 2025”. Kuntastrategian tarkoituksena on lisätä yhteisöllistä ilmapiiriä ja yleistä viihtyvyyttä sekä tarjota kuntalaisille turvallinen asuinympäristö. (Lapinlahden kunnan www-sivut 2014.)

Mannerheimin Lastensuojeluliitto järjesti Lapinlahdella tilaisuuden, jossa kerrottiin Vahvuutta vanhemmuuteen - projektista. Tilaisuuteen osallistui Lapinlahden kunnan kiertävä lastentarhanopettaja ja hänen mielestään tilaisuuden aihe tuntui kiinnostavalta. Vahvuutta vanhemmuuteen -ryhmänvetäjäkoulutukseen osallistuminen mahdollistui ja koulutukseen oli kiertävän lastentarhanopettajan lisäksi lähdössä lastenneuvolan terveydenhoitaja. He aloittivat Vahvuutta vanhemmuuteen -ryhmänvetäjäkoulutuksen maaliskuussa 2012. Koulutus oli vetäjille antoisa, siihen sisältyi useita tapaamisia, joissa asioita tutkittiin ja pohdittiin eri näkökulmista ja osallistujat jakoivat kokemuksiaan keskenään. Syksyllä 2012, ennen ryhmän alkua ryhmänvetäjille järjestettiin starttipäivä, jossa he saivat vielä vinkkejä ja voimia ryhmän vetämiseen. Koulutuksesta he saivat kaiken kattavan materiaalin ryhmään liittyen. Vahvuutta vanhemmuuteen ryhmätoiminnan aikana vetäjille järjestettiin työnohjausta, jossa he saivat purkaa kokemuksiaan muiden koulutuksessa olleiden kanssa. (Patronen & Pitkänen 24.4.2014)

Lapinlahden kunta tarjosi Vahvuutta vanhemmuuteen -ryhmälle tilat päiväkodilta, joka sijaitsee keskellä kirkonkylää. Sinne perheiden oli helppo tulla. Mannerheimin lastensuojeluliitto tarjosi ryhmälle välipalan, joka nautittiin yhdessä joka kerta ennen ryhmän aloittamista. Päiväkoti oli vetäjien mielestä hyvä tila ryhmän toimintaan. Tila oli sopivan kokoinen ja vetäjät pystyivät hyödyntämään päiväkodin välineitä. (Patronen & Pitkänen 24.4.2014)

Ensimmäisen kerran ryhmänvetäjät olivat kertomassa lapinlahtelaisille, ensimmäistä lastaan odottaville, perheille Vahvuutta vanhemmuuteen ryhmästä perhevalmennuksessa keväällä 2012. Terveydenhoitaja tapasi perheitä työssään neuvolassa ja antoi lisää tietoa ryhmästä. Perheiden mukaan saaminen oli yllättävän vaikeaa. Aihe oli

ehkä vanhemmille vieras ja prosessi edellytti pitkää sitoutumista. Tapaamiskertoja oli 12 ja ne olivat noin kahden viikon välein. Perheet kokivat ryhmään sitoutumisen haastavana. Lopulta kuitenkin vetäjät saivat mukaan viisi perhettä. Jos kysyntää olisi ollut enemmän, ilmoittautumisjärjestys olisi ratkaissut mukaan pääsevät perheet. Kolmesta perheestä mukaan lupautui heti molemmat vanhemmat. Lapinlahden Vahvuutta vanhemmuuteen -ryhmä aloitti toimintansa syksyllä 2012. Jokaista 12 ryhmätapaamiskertaa varten oli valmis toimintamalli, jonka mukaan ryhmänvetäjien oli helppo edetä, kysymykset ja tehtävät olivat valmiina. Ryhmän toiminnan keskivaiheilla ryhmässä oli muutaman kerran mukana myös tarkkailija. Hän havainnoi vanhempien reagointia ja ilmeitä, sillä ryhmänvetäjien oli mahdotonta tarkkailla kaikkia yhtä aikaa, vetäjien mielestä tarkkailija oli hyvä apu. Keväällä 2013 viimeisessä ryhmätapaamisessa mukana oli kaikista perheistä molemmat vanhemmat. (Patronen & Pitkänen 24.4.2014)

3 KIINTYMYSSUHDE JA VARHAINEN VUOROVAIKUTUS

Viime vuosikymmeninä monien kansallisten ja kansainvälisten projektien tavoitteena on ollut luoda lapselle turvalliset puitteet kasvaa. Tarkoituksena on ollut vahvistaa perheen sisäistä vuorovaikutusta sosiaalisella tukemisella. Vahvuutta vanhemmuuteen prosessimallissa keskitytään ensimmäisen lapsensa saaneisiin perheisiin. Heille pyritään luomaan parhaat mahdolliset edellytykset hyvään perhe-elämään. Vauvan saadessa luottamuksen ja turvallisuuden kokemuksia jo varhaisissa vuorovaikutussuhteissaan, se peilautuu hänen myöhempiin ihmissuhteisiin ja auttaa eheän minäkuvan sekä hyvän itsetunnon kehittymistä. (MLL 2012, 5.)

3.1 Kiintymysuhdeteoria

Brittiläisen psykiatri John Bowlbyn luoma kiintymysuhdeteoria (Sinkkosen & Kallandin 2003, 7–8 mukaan) pyrkii kuvaamaan ja ymmärtämään varhaisten ihmissuhteiden vaikutusta myöhempään kehitykseen. Teorialla voidaan selvittää, miten varhaiset kokemukset vaikuttavat myöhempään elämässä selviytymiseen. Bowlbyn näkemyksen mukaan pysyvät ihmissuhteet ovat pienen lapsen kehityksen kannalta merkittäviä ja niiden katkokset taas voivat olla kehitykselle riskitekijä. Lapsen kunnioittaminen ja lapsen tarpeiden tunnustaminen on kiintymysuhdeteorian parasta antia. Perheiden kanssa työskenteleville ammattilaisille kiintymysuhdeteoria tarjoaa näkökulman perheen vuorovaikutussuhteiden ja erityisesti vanhempana olemisen ymmärtämiseen ja siinä ilmenevien ongelmien hoitamiseen.

Bowlby tutki epätavallisissa oloissa somaattisesti hoidettuja, mutta emotionaalisesti hylättyjä vauvoja ja rakensi teoriansa näiden kokemusten pohjalta. Osa hänen tekemistään johtopäätöksistä ovat koettu erittäin voimakkain. Myöhemmin hänen teoriansa on muokattu sopimaan paremmin myös normaaliin vanhempien ja lapsen väliin vuorovaikutukseen. Ajatus siitä, että lapsi kasvaa tasapainoiseksi yksilöksi vain kiinteässä yhteydessä hänelle tärkeisiin ihmisiin, on kuitenkin pysynyt samana. (Keltikangas-Järvinen 2012, 28.)

Pienen lapsen kiintymysuhteet ovat valikoivia. Ne kohdistuvat aina tiettyyn ihmiseen. Henkilö, johon lapsi on kiintynyt herättää lapsessa turvaa hakevan käyttäytymisen. Muut ihmissuhteet eivät tätä tee. Lisäksi kiintymyssuhde tarjoaa lapselle lohdutusta ja hyvää oloa aina kun lapsi on kohteen lähellä. Lapsi ahdistuu jo pelkästä eron uhkasta

kiintymyksen kohteestaan. Kiintymyksen kohde on lapselle ikään kuin turvasatama, johon lapsi palaa takaisin, jos häntä uhkaa turvattomuus tai vaara. Aluksi pieni lapsi liikkuu näköetäisyydellä kiintymyksen kohteestaan. Pikku hiljaa alue laajenee, mutta välillä lapsi käy tarkastamassa, että turvasatama on paikallaan. Välillä lapsi saattaa käydä hetken kiintymyksen kohteensa sylissä tai vain hetken koskettaa häntä ikään kuin tankataksaan turvallisuutta, jonka jälkeen matka voi taas jatkua. (Keltikangas-Järvinen 2012, 29–30.)

Vahvuutta vanhemmuuteen ryhmän yksi keskeisistä taustateorioista on kiintymyssuhdeteoriat. Ryhmän tavoitteena on tukea turvallisen kiintymyssuhteen syntymistä vauvan ja vanhemman välille. Edellytyksenä tämän turvallisen kiintymyssuhteen muodostumiselle on vanhemman sensitiivisyys. Sensitiivinen vanhempi koettaa ymmärtää lapsen käyttäytymisen taustalla olevia tarpeita ja tunteita sekä pyrkii reagoimaan lapsen viesteihin mahdollisimman johdonmukaisesti ja riittävän usein. Epäsensitiivinen vanhempi vastaavasti on haluton ymmärtämään lapsen käytöstä ja syitä käytöksen taustalla. Hän ei ymmärrä miten ja milloin lapsen viesteihin tulisi vastata. (MLL 2012, 8.)

3.2 Turvallinen ja turvaton kiintymyssuhde

Lapsen kiinnittyessä turvallisesti vanhempaansa hänen käsitys itsestään sekä ympäröivästä maailmasta on yleensä hyvä. Lapsi joutuu kuitenkin kohtaamaan sen, että kaikkiin ei voi luottaa ja maailmassa on myös paljon pahaa. Turvallinen kiintymyssuhdekaan ei tarjoa suojaa elämän kaikilta vaaroilta.

Turvattomasti kiinnittynyt lapsi omaksuu käsityksen, että maailma sekä hän itse ovat pahoja ja hän ei voi luottaa kehenkään. Oikeanlaisissa olosuhteissa turvattomasti kiinnittynyt lapsikin voi kuitenkin oppia, että joihinkin ihmisiin voi luottaa ja hän kykenee muodostamaan turvallisen kiintymyssuhteen. Turvallinen ja turvaton kiintymyssuhde toimivat lapselle ikään kuin oletus- ja työskentelymallina, jonka avulla lapsi arvioi omaa itseään, toisia ihmisiä sekä vuorovaikutusta itsen ja muiden välillä. (Sinkkonen & Kalland 2003, 9.)

Tässä tutkimuksessa kiintymyssuhteella tarkoitetaan Vahvuutta vanhemmuuteen – ryhmään osallistuneiden vanhempien ja vauvojen välistä keskinäistä suhdetta. Myös ryhmän sisäisiä suhteita kuvataan ikään kuin kiintymyssuhteena, joka on kehittynyt ryhmän kehittyessä.

3.3 Varhainen vuorovaikutus

Varhainen vuorovaikutus alkaa kehollisen dialogin muodossa jo vauvan ollessa äidin kohdussa. Äidillä on mielikuvia tulevasta vauvasta, äitiydestä ja omista vanhemmistaan. Mielikuvat rakentavat vuorovaikutusta ja ovat mukana kehollisessa dialogissa. Isä muodostaa vuorovaikutussuhteen vauvaan tunnustelemalla vauvan potkuja ja liikkeitä. Myös isän aiemmat vuorovaikutuskokemukset hänelle tärkeisiin ihmisiin vaikuttavat vuorovaikutussuhteen syntymiseen. (Siltala 2003, 19.)

Terveellä lapsella on jo syntyessään valmiina halu sosiaalisuuteen. Hän syntyy maailmaan valmiina vuoropuheluun, utelias pilke silmissään. Toisilla lapsilla kontaktin ottamisen tarve kehittyy voimakkaaksi, johtuen synnynnäisistä temperamenttipiirteistä. Toiset lapset taas kokevat vetäytymisen tarpeen voimakkaampana. Vastasyntyneellä vauvalla ensimmäinen sosiaalinen tarve on halu kiintyä omaan perheeseen. Elämänsä ensimmäisinä päivinä vauva jo katsoo vanhempiensa kasvoja. Vauva näkee aluksi vain parinkymmenen sentin päähän, mutta äidin imettäessä vauvaa he voivat toisiaan katsella. Vauvaansa aktiivisesti hoivaavat ja jo raskausaikana tiiviisti mukana olleet isät voivat rakentaa lapseen yhtä vahvan tunnesiteen. Vauvalla on syntyessään halu myös vastavuoroiseen keskusteluun. Vauva osaa keskustella jo muutaman viikon ikäisenä, vanhempien ottaessa lapseen katsekontaktin ja jutellessan hänelle vauvan silmiin syntyy kuunteleva katse. Ensimmäisenä vauva oppii ymmärtämään kielen tunnesävyt ja hän aistii puheen tunnelman, vaikkei vielä sanoja ymmärräkkään. Vanhemmat voivat käydä lapsen kanssa antoisaa keskustelua myös pelkkien ilmeiden välityksellä. Jokaiselle perheelle muodostuu oma vuorovaikutustyyli. Vanhempien ollessa aidosti läsnä ja lapsen tarpeet viipymättä huomioiden lapsi tuntee olevansa rakastettu ja arvokas, tämä on hyvä pohja hänen sosiaaliselle kehitykselleen. (Juusola 2011, 30–31, 36–37.)

Varhaisessa vuorovaikutuksessa vauvalle kehittyy kyky ymmärtää omaa, mutta myös toisen mieltä. Peilaamalla lapselle tämän tunnetiloja ja käyttäytymistä, esimerkiksi hymyilemällä lapsen hymyillessä hänen reflektiivinen kykynsä kehittyy. (Pajulo 2004, 2543–2548.) Vahvuutta vanhemmuuteen ryhmän tapaamisissa tarkoituksena on vahvistaa vauvan ja vanhempien välistä myönteistä vuorovaikutusta. Tavoitteena ryhmässä on myös pyrkiä kehittämään vanhemman reflektiivistä kykyä, että vanhempi kykenisi tunnistamaan lapsensa viestejä ja pystyisi vastaamaan niihin. Työmenetelmänä ryhmässä toimivat reflektiivisyyttä edistävät kysymykset, joiden tarkoituksena

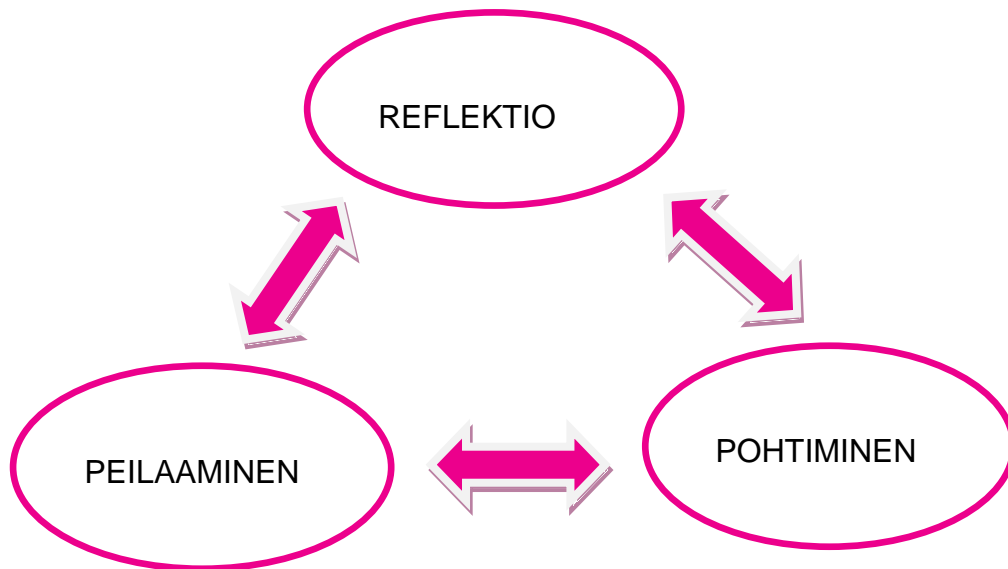
on rohkaista vanhempia pohtimaan sekä omia että vauvan tunteita ja kokemuksia. (MLL 2012, 46.)

Tässä tutkimuksessa varhaisella vuorovaikutuksella ymmärretään Vahvuutta vanhemmuuteen –ryhmään osallistuneiden lasten ja heidän vanhempiensa välistä vuorovaikutusta. Ryhmän toiminnan tavoitteena on kehittää vauvan ja vanhemman välistä kommunikointia ja saada vanhempi ymmärtämään lapsen viestejä. Tutkimuksessa tarkastellaan myös ryhmän jäsenien sekä ryhmänvetäjien välistä vuorovaikutusta.

4 REFLEKTIIVINEN KYKY

Reflektiivinen kyky on käytännössä ilmenevä käsite mentalisaatiosta eli kyvystä ymmärtää, että oma sekä toisen ihmisen käyttäytyminen ovat sidoksissa mielensisäiseen tilaan, ajatuksiin, tunteisiin ja toiveisiin. Reflektiivinen kyky tarkoittaa kykyä havainnoida, ymmärtää ja saada näkökulmaa omaan kokemukseen. Se viittaa myös kykyyn vastaanottaa, säädellä ja kokea tunteita. Englanninkielinen sana *reflective* merkitsee heijastamista ja pohdiskelua, mikä kuvaakin hyvin reflektiivisen kyvyn tarkoitusta. (Pajulo 2004, 2543–2548.)

Toisaalta vanhempi käyttää reflektiivistä kykyään peilatessaan lapselle lapsen tunnetilaa, jolloin lapsi kokee tullessa ymmärretyksi. Toisaalta reflektiivinen kyky taas tarkoittaa vanhemman kykyä nähdä oma lapsuuden kokemus nykyhetkessä. Reflektiivinen kyky ei ole synnynnäinen, vaan kehittyy sitä harjoittamalla. Vanhempi hymyilee, kun lapsi hymyilee tai näyttää surulliselta lapsen itkiessä. Vanhemman kasvot ovat lapselle peili, josta hän näkee myös oman kokemuksensa. Peilatessaan lapsen tunnetilaa vanhemman tulee liioitella sopivasti, jotta lapsi oivaltaa vanhemman vastaanottaneen hänen mielialansa, mutta omaavan myös oman, erillisen tunnetilan. (Pajulo 2004, 2543–2548.)

KUVIO 1. Reflektiivisyyden vahvistaminen (MLL 2010)

Vahvuutta vanhemmuuteen -perheryhmässä ohjaajan tehtävänä ei ole antaa neuvoja vanhemmuuteen, vaan auttaa vanhempia kuulemaan ja kuuntelemaan itseään, lastaan ja puolisoaan. Ryhmässä pyritään kasvattamaan vanhempien ymmärrystä ja uteliaisuutta lapsen käytöksen taustalla olevia tunteita kohtaan. Päivittäisissä toiminnoissa vanhemman on sitä helpompi ymmärtää lasta ja toimia lapsen kanssa, mitä enemmän hän pohtii lapsen ajatuksia ja käyttäytymistä. Ryhmässä käytävien keskustelujen tarkoituksena on saada vanhemmat ymmärtämään myös paremmin omia sekä puolisonsa ajatuksia ja reaktioita eri tilanteissa. Kun vanhemman ymmärrys tunteiden ja tunteita seuraavan toiminnan syistä kasvaa, on hänen helpompi huomata oman toimintansa vaikutus vauvaan tai puolisoon ja ennakoida hänen reagointia päivittäisissä tilanteissa. (MLL 2012, 46.)

Tässä tutkimuksessa reflektiivistä kykyä tarkastellaan Vahvuutta vanhemmuuteen –ryhmään osallistuneiden perheiden sekä ryhmänvetäjien kautta. Ryhmässä harjoitellaan muistamaan toisen mieli ja peilaamaan toisen kokemuksia. Tavoitteena on, että jokainen ryhmätoiminnassa, tavalla tai toisella, mukana oleva henkilö pystyisi kehittämään omaa reflektiivistä kykyään.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tietoa Lapinlahden Vahvuutta vanhemmuuteen -ryhmän merkityksestä ryhmään osallistuneiden reflektiivisen kyvyn kehittymiseen. Tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa ryhmänvetäjien näkemyksiä reflektiivisen kyvyn kehittymisestä ryhmätoiminnassa. Lisäksi tämän tutkimuksen avulla pyritään löytämään ryhmän toimintaa kehittäviä tekijöitä.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

1. Millä tavoin reflektiivinen kyky kehittyy Vahvuutta vanhemmuuteen -ryhmässä?
2. Mitä kehittämistarpeita Vahvuutta vanhemmuuteen -ryhmätoimintaan olisi?

5.1 Tutkimusmenetelmä

Kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Tutkimuksen kohdetta pyritään kuvaamaan mahdollisimman hyvin. Kvalitatiiviselle tutkimukselle on tyypillistä, että tiedon keruun lähteenä on ihminen, tutkijan omat havainnot ja keskustelut tutkittavien kanssa ovat tutkijalle tärkeämpiä kuin mittausvälineillä saatu tieto. Aineiston hankinnassa suositaan muun muassa teemahaastattelua ja osallistuvaa havainnointia. Näissä menetelmissä tutkittavien näkökulmat pääsevät hyvin esille. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161–164.)

Laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä. Tällä tarkoitetaan ilmiön merkityksen tai tarkoituksen selvittämistä sekä syvemmän käsityksen saamista ilmiöstä. Käytännössä tämä tarkoittaa usein tilan antamista tutkittavien henkilöiden näkökulmille ja kokemuksille sekä perehtymistä tutkittavaan ilmiöön liittyviin ajatuksiin, tunteisiin ja vaikuttimiin. (Hirsjärvi & Huttunen 1995, 174, 201.)

Opinnäytetyön aihe Vahvuutta vanhemmuuteen -ryhmässä tapahtuva reflektiivisen kyvyn kehittyminen on aihealueena sellainen, josta ei ole Suomessa julkaistu vielä tutkittua tietoa. Tutkimuksessa haluttiin saada mahdollisimman laajasti esille tutkittavien henkilöiden kokemuksia ja ajatuksia ryhmän toiminnasta ja heidän näkemyksiään reflektiivisen kyvyn kehittymisestä. Tällaisen tutkimustiedon keräämiseksi laadul-

linen tutkimusmenetelmä antaa mahdollisuuden saada syvällisempää tietoa tutkittavasta ilmiöstä.

Tuomen ja Sarajärven (2009, 74) mukaan laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään tiettyä toimintaa tai kuvaamaan tiettyä ilmiötä. Tämän takia on tärkeää, että henkilöt, joilta tietoa kerätään, tietävät tutkittavasta ilmiöstä tai heillä on kokemusta asiasta mahdollisimman paljon. Tiedon antajat tulee valita harkiten.

5.2 Aineiston keruumenetelmä ja tutkimuksen tiedonantajat

Suomessa suosituin tapa kerätä laadullista aineistoa on teemahaastattelu. Teemahaastattelu on ikään kuin keskustelu, jossa tutkijan johdolla pyritään selvittämään haastateltavilta tutkijaa kiinnostavia asioita. Teema-alueet eli aihepiirit on etukäteen määriteltä ja haastattelijan tulee varmistaa, että kaikki osa-alueet tulee käytyä läpi. (Aaltola & Valli 2010, 26–29.) Teemahaastattelulla pyritään löytämään merkityksellisiä vastauksia tutkimustehtävän ja tutkimuksen tarkoituksen mukaisesti. Etukäteen valitut teemat pohjautuvat tutkimuksen viitekehukseen eli siihen, mitä tutkittavasta ilmiöstä jo tiedetään. Aineiston kerääminen haastatteleamalla antaa haastattelijalle enemmän mahdollisuuksia kuin esimerkiksi postikyselynä tehtävä tutkimus. Haastattelun aikana tutkija voi toistaa kysymyksen, selventää haastateltavaa mietityttäviä yksityiskohtia ja käydä keskustelua haastateltavan kanssa. Tärkeää on saada mahdollisimman monipuolisesti tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Etukäteen haastateltaville annettavat aihealueet tai kysymykset auttavat haastattelijaa saamaan onnistuneen haastattelun. Haastattelun etuihin kuuluu myös se, että tiedonantajat harvoin kieltäytyvät antamasta haastattelua sovittuaan sen henkilökohtaisesti tutkijan kanssa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73–75.)

Teemahaastattelu voidaan tehdä yksilö- tai ryhmähaastatteluna. Molemmissa on sekä hyötyjä että haittoja. Jos haastateltavia on useita ryhmähaastattelu säästää aikaa, mutta tuo haastattelutilanteeseen ryhmän vaikutuksen. Tilanne vaatii haastattelijalta kykyä ottaa kaikki haastateltavat huomioon, että kaikkien mielipiteet pääsevät osalliseksi tiedon tuottamiseen. Ryhmähaastatteluissa tieto on usein tiivistetympää, kun taas yksilöhaastattelut tuottavat luotettavampaa ja tarkempaa tietoa. (Kananen 2012, 100.)

Opinnäytetyön toimeksiantajan varmistuttua tein tutkimuslupahakemuksen ja lähetin sen terveyskeskuksen johtavalle hoitajalle Lapinlahden kuntaan. Tutkimusluvan sain 24.6.2013. Ennen aineiston keräämisen aloittamista tapasimme yhden kerran Vahvuutta vanhemmuuteen ryhmän vetäjien kanssa ja keskustelimme siitä, kuinka opinnäytetyön aiheesta olisi heille ja tuleville Vahvuutta vanhemmuuteen -ryhmille mahdollisimman paljon hyötyä. Aluksi tarkoitus oli haastatella Vahvuutta vanhemmuutta ryhmään osallistuneita vanhempia, mutta ajan puutteen vuoksi päädyin selvittämään ryhmänvetäjien kokemuksia.

Opinnäytetyön aineiston keräsin käyttäen teemahaastattelumenetelmää. Teemahaastattelurunkoon (liite 1) valitsin tutkimuksen viitekehyykseen liittyviä tärkeitä teemoja, joista oli oleellista saada tietoa. Sovimme ryhmänvetäjien kanssa, että toteutan haastattelun ryhmähaastatteluna, koska tiedonantaja oli vain kaksi, toisilleen entuudestaan tuttua henkilöä. Haastateltavina oli Lapinlahden kunnan Vahvuutta vanhemmuuteen ryhmän vetäjinä toimivat työntekijät. Vetäjinä ryhmässä toimivat Lapinlahden kunnan terveydenhoitaja ja kiertävä erityislastentarhanopettaja. Molemmilla työntekijöillä on pitkä työkokemus lasten ja perheiden parissa työskentelystä. Haastateltavat edustavat lisäksi eri ammattiryhmää, mikä monipuolistaa ja syventää tutkimuksen antamaa tietoa. Haastattelutilanteesta saatiin välitön ja kumpikin haastateltavista sai oman mielipiteensä ja asiansa hyvin ilmaistua. Useassa tilanteessa toinen haastateltava jatkoi siitä, mihin toinen jäi. Haastattelun aikana oli mahdollista syventää esille tulleita asioita lisäkysymyksillä. Tämä antoi mahdollisuuden saada laajemmin tietoa tutkittavasta asiasta.

Haastattelu toteutettiin huhtikuussa 2014 Lapinlahden terveyskeskuksen tiloissa, ryhmän vetäjänä toimineen terveydenhoitajan työhuoneessa. Haastattelutilanteessa tallennusvälineenä oli Savonia-ammattikorkeakoulun Iisalmen kampukselta lainassa ollut nauhuri sekä oma puhelin, josta käytössä oli puhemuistiosovellus. Kahdella eri tallennusvälineellä halusin varmistaa, että haastattelu tulee varmasti talteen, jos esimerkiksi nauhurista loppuvat paristot tai tapahtuu jotain muuta odottamatonta. Tallentimet olivat sijoiteltuna pöydällä eri kohtiin, että olisi mahdollisuus tarkastaa toiselta tallentimelta onko äänenlaatu parempi, haastattelun jäädessä epäselväksi. Haastattelu kesti 1 tunti ja 18 minuuttia.

Haastattelun jälkeen seuraava vaihe oli nauhoitetun aineiston litterointi eli aukipurkaminen. Kirjoitin haastattelun auki sana sanalta, ottaen huomioon kaikki sivuäännetkin, että tulos on luotettava ja kaikki asiat on varmasti kirjoitettu ylös. Litteroinnissa

käytin Arial-fonttia, fonttikoko oli 11 ja riviväli 1,5. Litteroitua aineistoa muodostui yhteensä 35 sivua.

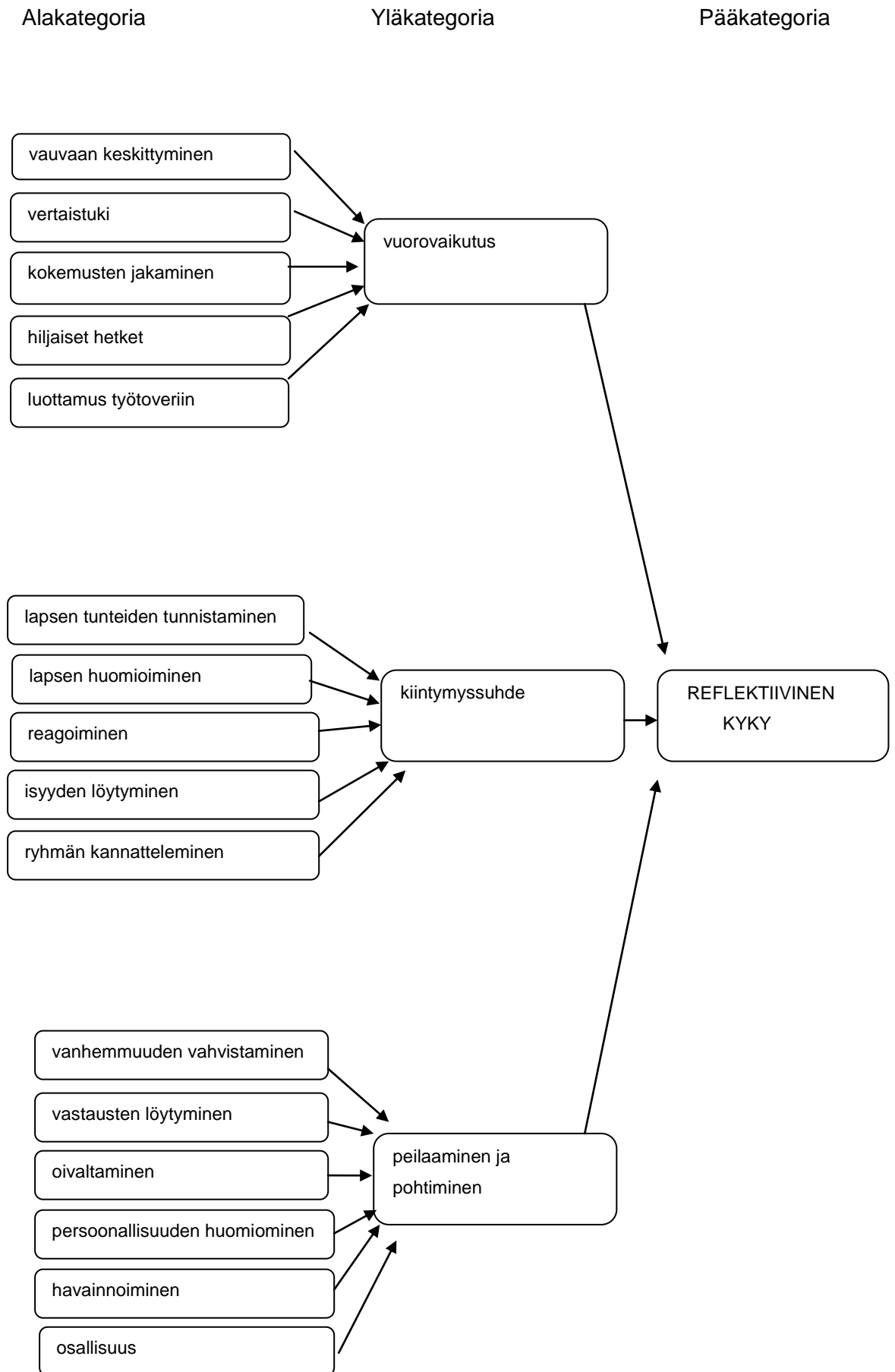
5.3 Aineiston analyysi

Sisällönanalyysi on analyysimenetelmä, jota voidaan käyttää kaikessa laadullisessa tutkimuksessa. Se mahdollistaa erilaisten tutkimusten tekemisen. Se on ikään kuin väljä teoreettinen kehys, joka voidaan yhdistää erilaisiin analyysikokonaisuuksiin. Sisällönanalyysi on pohjana useimmille eri nimillä kutsuttaville laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmille. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91.) Sisällönanalyysin tarkoituksena on rakentaa malleja, joiden avulla tutkittava ilmiö pystytään käsitteellistämään ja tiivistämään. Ennen analysoinnin aloittamista tutkijan on päätettävä, ottaako hän huomioon myös piilossa olevia viestejä vai analysoiko ainoastaan sen, mikä on selvästi tutkittavassa aineistossa ilmaistu. Ensimmäinen vaihe analysoinnissa on analyysiyksikön määrittäminen. Aineiston laatu sekä tutkimustehtävä vaikuttavat analyysiyksikön määrittämiseen. Usein analyysiyksikkö on yksi sana tai sanayhdistelmä, mutta yksikkö voi olla myös laajempi kokonaisuus, esimerkiksi lause. Seuraavaksi aineisto luetaan läpi useita kertoja ja luodaan pohjaa analyysille. (Kyngäs & Vanhanen 1999, 5.)

Aineistolähtöisen eli induktiivisen sisällönanalyysin vaiheet ovat aineiston pelkistäminen, ryhmittely sekä abstrahointi. Pelkistämisvaiheessa aineistosta etsitään ilmauksia, jotka ovat merkittäviä tutkimustehtävien kannalta. Ilmauksista kirjataan pelkistetty eli yksinkertaistettu versio. Pelkistetyt asiat kerätään listalle. Seuraava vaihe on ryhmittely, jossa etsitään pelkistettyjen ilmaisujen erilaisuuksia ja yhtäläisyyksiä. Yhtäläisyyksiä sisältävät ilmaisut kerätään samaan kategoriaan ja kategoria nimetään sisällön mukaisesti. Samansisältöiset kategoriat yhdistetään toisiinsa ja muodostetaan yläkategorioita sekä nimetään ne. Kategorioiden yhdistämistä eli abstrahointia jatketaan niin kauan, kuin se on mahdollista ja mielekästä. Analyysissä muodostettu malli raportoidaan tutkimuksen tuloksina. Tuloksissa kerrotaan, mitä kategoriat tarkoittavat. Suorien lainausten käyttäminen osoittaa lukijalle, että minkälaisesta aineistosta kategoriat on muodostettu. Lainauksien on tarkoitus lisätä myös raportin luotettavuutta. (Kyngäs & Vanhanen 1999, 5–10.)

Tämän opinnäytetyön sisällönanalyysissä määritin analyysiyksiköksi reflektiivisyyden. Luin tutkimusaineistoa läpi useaan kertaan ja etsin reflektiivisyyteen liittyviä asioita. Käytin analysoidessani induktiivista eli aineistolähtöistä sisällönanalyysimenetelmää. Aineistosta löytämäni ilmaukset pelkistin ja keräsin listaksi. Ryhmittelyvaiheessa etsin

pelkistetyistä ilmauksista yhtäläisyyksiä ja keräsin niitä eri kategorioihin, tässä tutkimuksessa yläkategorioita tuli kolme. Yläkategoriat nimesin mahdollisimman hyvin kategorioiden sisältöä kuvaavilla nimillä, nimiksi muodostui vuorovaikutus, kiintymyssuhde sekä peilaaminen ja pohtiminen. Abstrahointivaiheessa jäljelle jäi yksi kategoria eli pääkategoria, jonka nimesin yläkategorioita yhdistävällä tekijällä eli reflektiivisellä kyvyllä. (ks. Kuvio 2)

KUVIO 2. Sisällönanalyysi (Kankaanpää 2014)

5.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa ei ole olemassa yksiselitteisiä ohjeita. Tutkimusta arvioidaan kokonaisuutena ja tutkimuksen eri osa-alueiden pitäisi olla johdonmukaisesti yhteydessä toisiinsa. Tutkimuksesta tulee selvittää, mitä tutkitaan ja miksi tutkimus tehdään. Myös oma kiinnostus ja sitoutuminen aihetta kohtaan on hyvä mainita. Aineiston keruuseen liittyvistä erityispiirteistä, yksityiskohdista ja ongelmistakin on hyvä kertoa myös tutkimusraportissa, että tutkimuksen lukija saa mahdollisimman selkeän kuvan tutkijan työskentelystä. Tutkimuksessa tulee perustella miksi juuri kyseiset tiedonantajat on valittu tutkimukseen, mutta on huolehdittava, ettei heidän henkilöllisyytensä paljastu esimerkiksi ammatin tai asuinpaikan perusteella. Jos tiedonantajat lukevat tulokset ennen julkaisua ja heidän kommentointinsa jotenkin muuttaa tuloksia, tästäkin on ehdottomasti mainittava. Aineiston analysoinnista sekä tuloksiin ja johtopäätöksiin pääsemisestä on tutkimuksessa oltava selkeä selostus. Tutkijan itsensä tulee arvoida, onko tutkimusraportti luotettava ja onko tutkimus eettisesti korkeatasoinen. Mitä selkeämmin ja yksityiskohtaisemmin tutkimuksen eri vaiheet on kuvailtu, sitä paremmin tutkimuksen lukijat pystyvät arvioimaan tutkimuksen tuloksia ja luotettavuutta. Haaparanta ja Niiniluoto (1991) ovat esittäneet tutkimuksen eettisyyteen liittyviä kysymyksiä, joita tutkijan on hyvä pohtia tutkimusta tehdessään. Kysymyksissä tiedustellaan muun muassa, että minkälaisia keinoja tutkija saa käyttää, millaisia tutkimustuloksia tutkija saa tavoitella sekä millaista on hyvä tutkimus. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 125–126, 140–141)

Tutkimuksen aihetta valitessani pohdin, minkälaisesta asiasta haluaisin lisää tietoa ja millainen tutkimus olisi mielenkiintoista tehdä. Oma kiinnostus aihetta kohtaan oli tärkeässä roolissa, että mielenkiinto tutkittavaa kohdetta kohtaan pysyi koko tutkimuksen ajan. Omaa tutkimusta ajatellessani pohdin, että tekijä, joka varmasti vaikuttaa myös lopputulokseen ja tutkimuksen luotettavuuteenkin on se, että tein tutkimuksen yksin. Toisen ihmisen mielipide kuitenkin aina antaa uutta näkökulmaa, jota itse ei välttämättä olisi tullut ajatelleeksi ollenkaan.

Tutkimuksessani tiedonantajia oli vain kaksi, se saattaa myös heikentää tutkimuksen luotettavuutta. Tässä tapauksessa se on kuitenkin perusteltua, sillä tiedonantajani olivat ainoat, jotka tästä näkökulmasta pystyivät tutkimukseen osallistumaan. Yksilöhaastattelut tekemällä olisin voinut saada enemmän tietoa, koska ryhmähaastattelutilanteessa ei välttämättä haastateltavan oma ajatus pääse niin hyvin esille. Tiedonantajani pystyy tunnistamaan tutkimuksesta, sillä käytän raportissa heidän ammat-

tinimikkeitään, mutta tutkimus ei sisällä arkaluontoista tietoa ja tiedonantajien haastatteluista on hyötyä ryhmän tulevaisuutta ajatellen, joten mielestäni tässä tapauksessa siitä ei ole haittaa. Minulla ei ole lainkaan tietoja ryhmässä mukana olleista perheistä, joten heidän tietojaan ei tule ilmi missään vaiheessa. Haastatteluissa kuitenkin tuli esille muutamia ryhmässä tapahtuneita tilanteita, joista perheet voisivat itsensä tunnistaa, joten tutkimuksen valmistuttua tuhoan kaiken aineiston, mitä minulla on haastatteluihin liittyen. Koko tutkimuksen ajan olen käsitellyt aineistoa luottamuksellisesti.

Haastattelun nauhoittaminen lisäsi tutkimuksen luotettavuutta. Sanatarkasti tehty aineiston litterointi auttoi huomaamaan puheenvuoroista olennaisia asioita, jotka muuten olisivat saattaneet tuntua merkityksettömiltä tutkimusta ajatellen. Tulosten raportoinnissa käytetyt suorat lainaukset parantavat tutkimuksen luotettavuutta.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tutkimustulosten esittämisessä on hyödynnetty tutkimuksen sisällönanalyysin tuloksena syntyneitä yläkategorioita. Kategorioiksi muodostuivat vuorovaikutus, kiintymyssuhde sekä peilaaminen ja pohtiminen. (Kuvio 2). Tulosten esittäminen on jaoteltu edellä mainittujen kategorioiden mukaisesti. Tulosten esittämisessä hyödynnetään tutkimuksen tiedonantajien suoria lainauksia, sillä ne havainnoillistavat ja selkeyttävät saatuja tuloksia. Kolme ensimmäistä lukua käsittelee tuloksia liittyen ensimmäiseen tutkimuskysymykseen. Viimeisessä luvussa käsitellään tuloksia liittyen toiseen tutkimuskysymykseen.

6.1 Vuorovaikutus reflektiivisen kyvyn kehittäjänä

Jokaisen ryhmäkokoontumisen aloittava alkulaulu vahvisti vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta ja herätteli vanhempaa reflektiiviseen ajatteluun. Laulun aikana vanhempi piti lastaan sylissä, katseli silmiin ja keskittyi olemaan siinä hetkessä oman vauvansa kanssa. Ryhmätapaamisten loppupuolella vauvatkin jo selkeästi tunnistivat laulun ja tiesivät, kuinka siinä hetkessä ollaan lähekkäin oman vanhemman kanssa. Tilanne oli ihanteellinen sekä vanhemman että lapsen reflektiivisen kyvyn kehitykselle.

kenelle kenelle ojennan käteni, ketä saan ketä saan hoitaa päivittäin ja sitte sinulle sinulle ojennan käteni, sua saan sua saan hoitaa päivittäin

Ryhmään osallistuneet vanhemmat olivat elämässään samassa tilanteessa. Kaikille oli syntynyt ensimmäinen lapsi ja vauvan kanssa toimiminen vaati harjoittelua. Ryhmässä pystyi jakamaan omia kokemuksiaan ja sai vertaistukea muilta vanhemmilta.

heistä viriää ne keskustelut ja asiat ja et hyö sit todellaki pystyy kannattelemaan toisiaan ja tuota sillä tavalla auttamaan ja viemään etteenpäin ja tavallaan vahvistamaan sitte sitä kenellä sitä pulmaa on, vähän tuomaan niitä omia kokemuksia sieltä itse kukin sieltä sitte kertoili

Ryhmän vetäjien piti ryhmän aikana opetella kestämään myös hiljaisia hetkiä. Ryhmäläisille täytyi antaa tilaa miettiä ja tutkia omia ajatuksiaan, oivaltamaan asioita il-

man ylhäältä tulevaa neuvoa. Ketään ei pakotettu kertomaan omia mielipiteitään, vaan omien ajatusten jakaminen lähti aina ryhmäläisestä itsestään.

meille se vaikeus oli varmaan niinku alustapitäen, just mitä myö sit aina iltasin mietittiin, se hiljasuuden sietäminen

Haastattelussa nousi esille, että ryhmän vetäjät luottivat toisiinsa ja tukivat toisiaan. Haastattelun ajanakin monta kertaa toinen aloitti lauseen ja toinen jatkoi sen loppuun. Heidän välinen vuorovaikutus toimi hyvin, mikä oli ryhmän toiminnan kannalta tärkeää.

itsellä oli semmonen rento olo niinku ja luottamus siihen kumppaniin, että ei tarvinnu niinkun sitä jännittää että miten meidän kemiat niinku siinä toimii

Vauvat saivat olla ryhmässä keskenään, vanhempiensa sekä muiden ryhmäläisten kanssa. Heidät huomioitiin koko ajan ja ryhmä tuli heille tutuksi. Vauvat pystyivät oppimaan monenlaista vuorovaikutusta, he ryömivät toistensa yli ja vaihtoivat leluja keskenään sekä päästivät aiemmin vieraita ihmisiä lähelleen.

Kyllä tuli ryhmä tutuksi ja ja ja että he todella tutustu myöskin nää vauvat toisiinsa, et miten hyö alotti sillä, et kaikki vaan köllötteli siellä joku ehkä jo pikkusen liikku ja loppuaikana hyö ihan kotosasti ryömivät toistensa yli ja menivät tutkimaan toistensa kasvoja ja piti pittää huolta, ettei mittään tapahu tässä

Sekin oli oikeestaan jotenki kiva, et ne lapsethan ei niinku vierastanu niitäkään toisia vanhempia

Ryhmätoiminnan alkaessa on tarkoitus, että vauva on mahdollisimman pieni. Tavoitteena ryhmässä on saada vanhemman ja lapsen välinen vuorovaikutussuhde kehittymään jo hyvin varhaisessa vaiheessa.

se on niinku tavallaan se ensimmäinen vuosi on sitä, että kun lapsella ei kieltä ole, ni sit siihen pittää vastata tai hän niinku häntä pittää osata havainnoia ja tulkita ja ja vastata niihin hänen tarpeisiin

6.2 Kiintymyssuhde ja reflektiivinen kyky

konkreettisesti opeteltiin, että miten lapsi pitää aikuisen mielessä ja juuri niitä että mikä merkitys niillä kurkistusleikeillä on esimerkiksi siihen asiaan, että ku aikuinen häviää välillä silmistä, mut sitte onkin siinä turvallisesti takasin. Että se oli juuri sitä että meidän tehtävä oli ohjata vanhempia ymmärtämään näitten asioitten merkitys, mikä merkitys niillä lapselle on, että olen tässä näin ja huomioin sen lapseni

Lapsen tunteiden tunnistaminen on keskeinen asia Vahvuutta vanhemmuuteen -ryhmässä. Vanhemmat oppivat harjoitusten ja kotitehtävien avulla entistä herkemmin tunnistamaan oman lapsensa mielialoja ja ajatuksia sekä huomioimaan lastaan.

aikuinen oppis ymmärtämään sen että mikä sen lapsen mielessä milonki on ku hänellä on paha olo tai hyvä olo

Ryhmätapaamisissa sekä kotitehtävien avulla kiinnitettiin huomiota reagoimiseen, kuinka vanhempi reagoi esimerkiksi vauvan itkuun tai puolisonsa tekemiseen. Opeteltiin miettimään ensin toisen osapuolen mieltä ja ajatuksia ja ymmärtämään miksi hän käyttäytyy näin. Kun ajatellaan ensin toisen mieltä, oma reagointi voi olla paljon lievempi.

miten aikuinen reagoi ja miten lapsi reagoi siihen miten aikuinen reagoi, että se kaikki tämä on semmonen kokonaisuus

Isät olivat ryhmästä loppujen lopuksi innoissaan. Heidät pidettiin ryhmässä tasavertaisina jäseninä ja kiinnitettiin huomiota siihen, että myös heille annettiin tilaisuus vuorovaikutukseen oman lapsen kanssa.

isät jotenki löysivät ehkä lapsensa, mulle ainaki jäi semmonen mielikuva ja niinku se oli se lehtiotsake siltä yheltä isältä että se tuntu akkojen löpinältä ensin

Ryhmässä koettiin välillä vaikeitakin tilanteita ja voimakkaita tunteita. Ryhmän yhteisen reflektiivisen kyvyn kehityksen huomasi tilanteissa, joissa ryhmä itse vei hankalan tilanteen eteenpäin. Vetäjien ei tarvinnut puuttua tilanteeseen ollenkaan.

Se oli varmaan jotakin se oli siihen liittyvää, se oli jotenki se oli tosi hyvä jotenki semmonen upea tilanne, että mitenkä se ryhmä lähti kannattelemaan sitten sitä ja vei etteenpäin sitä tilannetta

6.3 Peilaaminen ja pohtiminen reflektiivistä kykyä vahvistamassa

Vahvuutta vanhemmuuteen -ryhmä kehitti vanhempien reflektiivistä kykyä keskustelun, kuuntelemisen ja uuden tiedon myötä. Ryhmän vetäjät kertoivat ryhmäläisille varhaisen vuorovaikutuksen ja kiintymyssuhteen tärkeydestä ja saivat siten ryhmäläiset ajattelemaan asioita uudelta kantilta. Ryhmässä ei opetettu ”kikkoja”, vaan opittiin pohtimisen kautta. Vetäjät virittelivät ja herättelivät vanhempia pitämään lapsen mielessä. Ryhmässä pohdittiin paljon sitä, miten kukin reagoi asioihin. Vanhemmat oppivat havainnoimaan vauvan reaktioita, puolison reagointia sekä vauvan ja puolison välistä vuorovaikutusta.

kyllä, se on ainakin totta, et kyl mä uskosin, et heille niitä eväitä sinne reppuun sieltä tuli

sitä asiaa viriteltiin ja heräteltiin ihan joka ikinen kerta, et pidä lapsi mielessä, miten pidät lapsen mielessä

Työntekijät eivät antaneet suoria vastauksia vanhemmille vaan esittivät tunteita tarkentavia kysymyksiä. Vanhemmat pohtivat asioita ja oivalsivat omaa, lapsen sekä puolison käyttäytymistä uudella tavalla.

mitä tämä minun kolme kuukautta vanha lapseni ehkä kenties ajattelee, jos minä olen tässä nyt huonolla tuulella tänään tai jos minä olen oikeen rakastava ja lähellä

ei todellakaan ei anneta ohjeita vaan se tylsältäkin tuntuva kysymys, että mitä sinä ajattelet ja mitä arvelet lapsesi tässä tilanteessa ajatelleen, mitä tämä lapsesta tuntui.

Vahvuutta vanhemmuuteen -ryhmä tarjosi mahdollisuuden pysähtyä myös hiljenty-mään. Ei ollut pakko puhua, vaan sai tehdä myös ajatustyöskentelyä. Vaikkei ryhmän

jäsen osallistunut keskusteluun, hän pystyi kuuntelemaan, oppimaan ja oivaltamaan. Ryhmässä annettiin tilaa jokaiselle toimia oman persoonallisuutensa mukaan. Vetäjien tehtävänä oli kuitenkin helpottaa kynnystä puhumiseen ja omien tuntemusten jakamiseen. Vetäjät miettivät tarkoin kysymyksiä ja niiden asettelua. Huolellisella suunnittelulla ja hyvillä MLL:n ohjeilla ja koulutuksella vetäjät pystyivät tekemään parhaansa reflektiivisen kyvyn kehittämiseksi.

kaikki ei ollu yhtä puheliaita, oli hiljaisempia, sitte taas oli puheliaampia, toiset puhu helposti, toiset ei puhunu niin helposti, jonku oli helppo puhua jostaki asiasta, jollakin tietyllä kerralla erilainen aihe käsiteltävänä, sitte taas joku toinen kerta oli hänelle helpompi

Ja sit se ajatus on siinä, et hyö kuitenkin kuuntelee ja immeevät sen mitä itse kukin pystyy siitä imemään itseensä ja ottamaan siihen elämäänsä, oppimaan, oivaltamaan

Havaintojen tekeminen lapsesta, puolisoista tai vaikka ryhmän vetäjästä auttoi myös ryhmän jäsenen reflektiivistä kykyä kehittymään, kun hän pohti syitä toisen käyttäytymisen taustalla. Kotitehtävien muodossa vanhemmat usein keskittyivät havainnoimaan toisiaan ja lastaan.

Ne oli ihan semmosia konkreettisia tehtäviä, että esimerkiks joku tehtävä oli että kylvetä vauva ja havainnoi sitä miten vauva reagoi ja sitten sille toiselle vanhemmalle että toinen vanhempi, että vanhempi joka kylvetti hän teki omat havaintonsa ja sitten se toinen vanhempi niinku teki siitä havaintoja miten se toinen vauva ja toinen vanhempi sitten toimi

Ryhmänvetäjänä oleminen ja osallistuminen ryhmätoimintaan antoi työntekijöille paljon, vaikka välillä työpäivän jälkeen tuntui raskaalta lähteä vetämään ryhmää. Vetäjillä oli ryhmässä suuri rooli, he havainnoivat ja tarkkailivat kaikkien ryhmäläisten käytöstä, ilmeitä ja eleitä. Vahvuutta vanhemmuuteen -malli tuntui heistä erittäin hyvältä työmenetelmältä ja heidän mielestään oli helpottavaa huomata, ettei aina tarvitsekaan olla antamassa valmista vastausta. He ottivat ryhmästä mallia myös päivätyöhönsä sekä muuhun jokapäiväiseen elämään, kuinka pitää toisen mieli mielessä.

Nyt oon ollu tosi ilonen kyllä siitä että että niinku pääsin siihen mukkaan

Vanhemmat saivat ryhmästä paljon hyvää tietoa ja oivalsivat käytännöllisiä tapoja, kuinka toimia oman vauvan kanssa. Monien harjoitusten ja pohdintojen avulla he oppivat tunnistamaan lapsensa sekä puolisonsa tunnetiloja paremmin. Reflektiivinen kyky kehittyi ryhmän aikana huomaamatta.

Kyllä, se on tullu kyllä ihan pääsääntöisesti että vanhemmat on kokeneet, et siitä on vanhemmuuteen apua ja jaettä vaikka se alku on ollu hankalaa mut et sit kuitenkin on saanu sitä sitä tuota semmosta tavaltaan tietoa tai tietoisuutta siitä että mikä on tärkeätä lapsen kanssa

6.4 Vahvuutta vanhemmuuteen – ryhmän kehittämisehdotukset

Vahvuutta vanhemmuuteen –ryhmän toiminnan kehittämisehdotuksissa hyödynnetään W. Chan Kimin ja Renée Mauborgnen (2006, 25.) kehittämää sinisen meren strategiaa. Strategiaa voidaan käyttää, kun tarkoituksena on luoda esimerkiksi uusia markkinoita alalle, jolla ei ole vielä kilpailua. Sinisen meren strategialle on ominaista hyödyntämätön markkinatila, kannattavan kasvun mahdollisuus sekä uuden kysynnän aikaansaaminen.

Sinisen meren strategiassa käytetään työvälineenä nelikenttämallia. Malli sisältää neljä eri aluetta, jotka ovat supistaminen, luominen, korostaminen ja poistaminen. Supistamisella tarkoitetaan toiminnan sisällön laajuudesta pohtimista eli onko toiminta ja palvelu liian hyvää suhteessa saatuihin hyötyihin. Luominen tarkoittaa uusien toimintamallien kehittämistä ja korostamisella painotetaan erityisesti niitä toimintamalleja, joita alalla ei perinteisesti korosteta. Viimeisenä alueena on poistaminen, jossa tarkastelun kohteena ovat toimintamallit ja asiat, jotka eliminoimalla toiminta saadaan tehokkaammaksi ja laadukkaammaksi. (Kim & Mauborgne 2006, 51–52.)

TAULUKKO 1. Ryhmän kehittämis ehdotukset (Kankaanpää 2014)

Poista	Korosta
<ul style="list-style-type: none"> ryhmän osallistujien rekrytointi erillisenä prosessina 	<ul style="list-style-type: none"> parityöskentely molempien vanhempien osallistuminen
Supista	Luo
<ul style="list-style-type: none"> kokoontumiskertojen määrä sisältöjen yhdistäminen 	<ul style="list-style-type: none"> uudelleen kokontuminen ryhmän loppumisen jälkeen vauvan selkeämmin huomioiminen palaute ryhmänvetäjille ryhmänvetäjien moniammatillinen osaaminen neuvolan työmenetelmäksi vakiinnuttaminen

Lapinlahden Vahvuutta vanhemmuuteen -ryhmän toiminnan kehittämisideoita on koottu nelikenttämällin mukaiseen taulukkoon. Nelikenttämällin avulla ryhmän kehittämis ehdotukset jäsentyvät selkeämmin kokonaisuuksiksi.

Tulosten mukaan Vahvuutta vanhemmuuteen -ryhmän kokoontumiskertojen määrää tulee supistaa, sillä ryhmän 12 tapaamiskertaa koettiin kuormittavana. Ryhmänvetäjät toivat esille muuan muassa, että ryhmän tapaamisissa keskusteltiin samansisältöistä teema-alueista useammalla kokoontumiskerralla. He toivat haastatteluisissa esille huolensa myös lapsiperheiden ajankäytöstä ja voimavaroista sitoutua pitkäkestoisen ryhmän toimintaan.

minusta tuntuu että se isoin asia tai semmonen niinku kynnyks, että siinä on kuitenkin tosi pitkä sitoutuminen asiaan, 12 kertaa

Jossakin vaiheessa tuli semmonen tunne, et nyt me jankataan kerrasta toiseen vähän samantyyppistä asiaa

Haastattelussa nousi esille ajatus, että olisi kiva nähdä perheitä ryhmän loppumisen jälkeenkin. Ryhmälle voisi järjestää jälleennäkemisen, jossa perheet ja ryhmän vetäjät saisivat vaihtaa kuulumisia. Perheiden tullessa ryhmänvetäjiä vastaan esimerkiksi kauppareissuilla, kuulumisia kerrotaan ja muistellaan vielä ryhmätapaamisia. Haastateltavien mukaan perheiden äidit pitävät vielä nykyäänkin yhteyttä toisiinsa, ryhmä on siis synnyttänyt uusia ystävyysuhteita.

eihän se mahoton ajatus ois että vois tämmösen epävirallisen tapaamisenkin järjestää

Ryhmätapaamisiin voisi liittää enemmän vauvan kanssa tekemistä. Vuorovaikutus vanhemman ja lapsen välillä samalla vahvistuu, kun esimerkiksi lauletaan yhdessä vauvan kanssa. Haastattelussa nousi esille, että useille vanhemmille on hankalaa esimerkiksi juuri laulaa lapselle. Sellaisten kynnysten ylipääseminen olisi tärkeää, sillä yhteinen tekeminen lapsen kanssa kehittää kiintymyssuhdetta ja lapsi nauttii saastaan huomiosta ja kokee olonsa turvalliseksi.

enemmän niitten vauvojen kanssa jotaki konkreettista

Haastateltavat toivat esille, että he eivät saa minkäänlaista kirjallista palautetta ryhmän vetämisestä. Viimeisellä tapaamiskerralla käydään läpi aikaisempia ryhmätapaamisia ja niissä opittuja asioita, mutta varsinaisen palautekyselyn vanhemmat täyttävät suoraan Mannerheimin Lastensuojeluliitolle. Palaute auttaisi ryhmänvetäjiä kehittämään omaa toimintaansa. Haastateltavien toiveena on, että useammalla kunnassa lasten ja lapsiperheiden kanssa työskentelevällä olisi mahdollisuus osallistua Vahvuutta vanhemmuuteen –koulutukseen, jotta siitä tulisi vakiintunut työmenetelmä.

Molemmat haastateltavat korostivat parityöskentelyn tärkeyttä Vahvuutta vanhemmuuteen –ryhmässä. Molemmilla oli ryhmässä samanarvoinen asema ja vetovastuu. Jos esimerkiksi jonakin kertana toinen ei ollutkaan niin hyvin kerennyt paneutua aiheeseen, niin työpari pystyi silloin olemaan enemmän ohjaavassa roolissa, toinen enemmän tarkkailijan asemassa.

ainakin minä kokisin, et se on rankka silleesti, et ku ei oo itellä tämmöstä tämmösen ryhmän vetämisestä kokemusta ja sit se, et siinä on kuitenkin siinä ohjaamisessa ja kysymysten asettelussa, siihen menee energiaa ja sit kuitenkin pitäs pystyä tarkkailemaan ja sit kohden-

tammaan sitä seuraavaa kysymystä tai ajatusta sen mukkaan miten vanhemmat siihen reagoi, niin kyl siihen kaks

Ryhmätapaamisiin ei aina päässyt molemmat vanhemmat paikalle, mikä oli vetäjien mielestä harmi, sillä ryhmässä asioita pysähdyttiin pohtimaan ja keskusteltiin yhdessä. Kiireisessä arjessa ei ryhmässä koetut asiat puolison kertomana välttämättä samalla tavalla avaudu vanhemmalle, joka on joutunut poissa olemaan.

sen takia se läsnäolo siellä olis tärkeetä koska tuota, kyllä se sit kuitenkin huomattiin, ettei hyö hirveen paljon näistä asioista kotona puhunu, kun siitä keskusteltiin että tai kotitehtävistä tai jostakii

Haastateltavat kokivat, että ryhmän rekrytointiprosessi oli hankala. Perheille asia oli vieras ja oli haastavaa saada perheitä mukaan ryhmään, joka vaatisi pitkän sitoutumisen. Vahvuutta vanhemmuuteen –mallin vakiinnuttaminen jatkuvaksi työmenetelmäksi poistaisi erillisen rekrytointivaiheen.

Jos ette ketään muuta saa, niin hyvä on minä tulen

7 POHDINTA

Tutkimukseni aihe on tärkeä, sillä Vahvuutta vanhemmuuteen - perheryhmämalli ja sen sisältämät ajatukset toisen ihmisen huomioimisesta ja etenkin vauvan tunteiden ymmärtämisestä ovat merkittäviä. Itse en ollut tietoinen Vahvuutta vanhemmuuteen – ryhmistä ennen tutkimuksen aloittamista ja lehtiartikkelia lukiessani minulle heräsi mielenkiinto aihetta kohtaan.

Aikataulullisesti tutkimuksen tekeminen jäi viimeisten mahdollisten hetkien varaan. Olen tätä harmitellut, sillä olisin halunnut tehdä tutkimuksesta laajemman. Työskentelyprosessin aikana mieleeni tuli monia ideoita, jotka olisin voinut hyödyntää, jos aikaa olisi ollut enemmän. Haasteellisin vaihe minulle oli tutkimustulosten raportointi. Prosessina opinnäytetyön tekeminen oli rankka ja haasteellinen, mutta myös todella opettavainen. Opin erityisesti sinnikkyyttä ja periksiantamattomuutta, itsensä voittamisen kokeminen on ollut myös hyvin palkitsevaa.

Haastattelu oli mukava ja helppo tehdä. Haastateltavat olivat motivoituneita ja kertoivat laajasti ryhmän toiminnasta. Haastatteluista ilmeni, että etenkin vanhemmat ovat saaneet ryhmästä hyviä ja hyödyllisiä työkaluja oman lapsen kanssa toimimiseen, on tärkeää pysähtyä miettimään mitä toinen ajattelee ja miksi hän näin käyttäytyy. Vanhempien hyvän reflektiivisen kyvyn ansiosta myös vauvat saavat positiivisia kokemuksia ja turvallinen kiintymyssuhde on helppo muodostaa. Ryhmänvetäjät kertoivat saaneensa myös omaan ajattelutapaan ja toimintaan paljon vinkkejä. Ryhmän toimintamallit ovat tuoneet hyvää näkökulmaa ja tuoreita ajatuksia myös heidän perustyöhönsä sekä omaan, henkilökohtaiseen elämään.

Tuloksissa esille nousee vauvaan keskittyminen, koen, että se on ryhmätoiminnassa tärkeää, sillä kiireisen arjen keskellä kotona vauvan huomiointi ja häneen keskittyminen jää monesti vähemmälle. Ryhmässä tehtyjen harjoitusten avulla vanhempi ehkä muistaa myös kotona tietoisesti huomioida lastaan ja miettiä tämän tunnetiloja. Myös vauvan viesteihin reagoiminen on tärkeää, että lapsi kokee tulleensa kuulluksi ja ymmärretyksi, nämä kokemukset vaikuttavat osaltaan myös vauvan myöhempään elämään. Mielestäni oivaltaminen on reflektiivisen kyvyn kehittymisen kannalta tärkeässä asemassa. Se, että vastaukset eivät tule valmiina vaan oman pohdinnan kautta ihminen löytää vastauksia, on palkitsevaa ja kehittäväää. Tuloksiin löytyneisiin ryhmän

kehittämisideoihin olen tyytyväinen, toivon, että niistä on hyötyä seuraavia Vahvuutta vanhemmuuteen –ryhmiä suunnitellessa.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto on kerännyt vanhemmilta palautetta ympäri Suomea toimivista Vahvuutta vanhemmuuteen -ryhmistä. Palautteista ilmenee, että muiden samassa tilanteessa olevien kanssa kokemusten jakaminen on ollut tärkeä syy ryhmätoimintaan mukaan lähtemiselle. Vanhemmat kaipaavat vertaistukea uuteen tilanteeseen ja ryhmätoiminnan avulla kokemuksia pystyy hyvin vaihtamaan. Vinkkien ja ohjeiden saaminen vauva-arkea ajatellen on koettu myös tärkeäksi. Palautteista ilmenee, että äideistä 89 % ja isistä 88 % on kertonut ymmärtävänsä paljon paremmin vauvan tunteita ja tarpeita ryhmän jälkeen. Ryhmästä on siis ollut suuresti hyötyä perheiden arjessa. Melkein kaikki vastaajista vastasi saaneensa ryhmästä vahvistusta omaan vanhemmuuteensa.

Haastattelussa tuli useasti ilmi, että työmenetelmänä Vahvuutta vanhemmuuteen –malli on todella hyvä ja käyttökelpoinen, mutta resurssien puutteen vuoksi sen käyttäminen jatkuvana prosessina on tällä hetkellä hankalaa. Tilanne on valitettava, sillä Vahvuutta vanhemmuuteen –työmenetelmästä olisi varmasti hyötyä monille lasten ja perheiden kassa työskenteleville ihmisille. Jos ryhmät pyörisivät jatkuvasti, niin niihin käytettävä aika olisi pois perustyöstä, joka kuitenkin on myös tehtävä. Kehitettävää siis vielä olisi, että perheryhmämalli saataisiin mahdollisimman hyvin hyötykäyttöön. Jatkotutkimusaiheena voisi olla vanhempien kokemukset reflektiivisen kyvyn kehittämisestä Vahvuutta vanhemmuuteen –ryhmän aikana.

LÄHTEET

Aaltola, J. & Valli, R. 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Juva: WS Bookwell Oy.

Hirsjärvi, S. & Huttunen, J. 1995. Johdatus kasvatustieteeseen. Juva: WSOY.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Juusola, M. 2011. Vahvaksi rakastetut lapset. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Kananen, J. 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Keltikangas-Järvinen, L. 2012. Pienen lapsen sosiaalisuus. EU. WSOY.

Kim, W.C. & Mauborgne, R. 2006. Sinisen meren strategia. Helsinki: Talentum.

Kyngäs, H. & Vanhanen, L. 1999. Sisällön analyysi. *Hoitotiede*. 1/1999

Lapinlahden kunta 2014. Lapinlahti [verkkosivu]. Lapinlahden kunta [viitattu 20.5.2014]. Saatavissa: <http://www.lapinlahti.fi/fi>

Lapinlahti 2014. Helsinki: Tilastokeskus [verkkajulkaisu]. [Viitattu 21.5.2014]. Saatavissa: <http://www.stat.fi/tup/kunnat/kuntatiedot/402.html>

MLL. 2009. Kouluttajan opas. Miktor.

MLL. 2010. Reflektiivisyyden vahvistaminen. [verkkajulkaisu] MLL [viitattu 1.6.2014]. Saatavissa: <http://www.nordicwelfare.org/PageFiles/11045/Mirjam%20Kalland.pdf>

MLL. 2012. Vahvuutta vanhemmuuteen, Perheryhmän ohjaajan opas. Luonnosversio 3.

Pajulo, M. 2004. Vauvan tunnetila ja sen säätely. Duodecim.

Patronen, M. & Pitkänen, I. 2014. Vahvuutta vanhemmuuteen –ryhmän vetäjät. Lapinlahti 24.4.2014. Haastattelu.

Siltala, P. 2003. Varhainen vuorovaikutus kokemuksen ja tutkimuksen valossa. Teoksessa Niemelä, P., Siltala, P. & Tamminen, T. (toim.). Äidin ja vauvan varhainen vuorovaikutus. Juva: WS Bookwell Oy.

Sinkkonen, J. & Kalland, M. 2003. Varhaiset ihmissuhteet ja niiden häiriintyminen. Vantaa: Dark Oy.

Tamminen, T. 2004. Olipa kerran lapsuus. Juva: WS Bookwell Oy

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Liite 1 Teemahaastattelurunko

1. Ryhmänvetäjien esittely

- Mistä ajatus ryhtyä ryhmän ohjaajaksi?

2. Vahvuutta vanhemmuuteen koulutus

- Antoiko hyvät eväät toimia ohjaajana

- Tuliko itselle ahaa-elämyksiä

3. Lapinlahden ryhmä(t)?

- Mistä tilat toiminnalle, välipalat, tarvikkeet?

- Missä vaiheessa perheitä infotaan ryhmästä?

- Millä perusteella perheet valikoituvat ryhmään?

- Onko kysyntää enemmän kuin mitä ryhmään mahtuu?

- Onko ryhmäkoko sopiva?

- Miten ryhmät ovat Lapinlahdella toimineet?

- Kuinka saadaan molemmat vanhemmat osallistumaan ja ilmaistamaan tunteensa sekä mielipiteensä?

- Ryhmän päättymisen jälkeen yhteistyö perheiden kanssa?

4. Kiintymyssuhde ja varhainen vuorovaikutus

- Millä tavoin ryhmässä tuetaan varhaista vuorovaikutusta?
- Minkälaisia eväitä perheille annetaan, jotta lapsi voi muodostaa turvallisen kiintymyssuhteen vanhempiin?
- Puututaanko, jos esimerkiksi vanhemman asenteessa on ongelmia, jonka takia suhteen muodostuminen voi vaarantua?
- Tuetaanko ryhmässä yhtälailla äitiä sekä isää muodostamaan turvallinen ja tasapainoinen suhde lapseen

5. Reflektiivinen kyky

- Kuinka ryhmässä tuetaan vanhemman reflektiivisen kyvyn kehittymistä
- Arvioivatko vanhemmat kehitystään
- Kuinka ryhmässä tuetaan vauvan reflektiivisen kyvyn kehittymistä
- äiti ja isä, eroja?

6. Reflektiivinen työote

-Onko ollut hyötyä omassa työssä?

7. Ryhmän kehittäminen

-Tekisittekö ryhmässä jotain toisin?

-Onko jotain elementtejä, jota voisi vähentää?

-Onko jotain mitä voisi lisätä?

-Jättää kokonaan pois?

-Palautteet perheiltä

-joka kerta / ryhmän päättyessä? yhdessä vai äiti ja isä erikseen?

-kysytäänkö perheiltä kehitysehdotuksia

-meneekö palautteet eteenpäin

-perheiden kokemuksia?

-Mitä uutta Vahvuutta vanhemmuuteen ryhmä on tuonut?

8. Riskit

-onko?

-Miten mahdollisista konfliktitilanteista päästään, keskustellaanko jälkeenkään?

9.Ryhmän tulevaisuus

-jatkuuko toiminta?

